

הכנסת העשרים וחמש

יוזם : חבר הכנסת מיכאל מרדכי ביטון

פ/6556/25

הצעת חוק הרשות הלאומית לתרבות ולשפה המרוקאית יהודית, התשפ"ו–2026

הגדרות

1. בחוק זה –

"הוועד המנהל" – הוועד המנהל של הרשות כאמור בסעיף 8 ;

"המועצה" – מועצת הרשות כאמור בסעיף 5 ;

"המנהל" – המנהל הכללי של הרשות שמונה לפי סעיף 10 ;

"הרשות" – הרשות הלאומית לתרבות ולשפה המרוקאית יהודית שהוקמה

לפי חוק זה ;

"תרבות מרוקאית" – לרבות שפה ולשון, ספרות, אומנויות ופולקלור

מרוקאית ;

"השר" – שר המורשת.

2. הרשות ומטרותיה

מוקמת בזה הרשות הלאומית לתרבות ולשפה המרוקאית יהודית בישראל ;

מטרות הרשות הן –

(1) להעמיק בעם את הכרת התרבות ולשפה המרוקאית יהודית על כל

צורותיה ולטפח לשם כך את חקר התרבות האמורה והוראתה, לרבות באמצעי

התקשורת למיניהם ;

(2) לקדם, לסייע ולעודד את היצירה בת זמננו בלשון המרוקאית יהודית ;

(3) לסייע בהקמה ובשימור של מוסדות שבהם מתנהלת פעילות

המתייחסת לתרבות ולשפה המרוקאית יהודית ;

(4) לקדם, לסייע ולעודד את האיסוף, התיעוד והקיטלוג של אוצרות

התרבות העממית שבעל פה והתרבות הכתובה של השפה המרוקאית יהודית ;

(5) לקדם, לסייע ולעודד הוצאה לאור של יצירות נבחרות מהתרבות

העממית במרוקאית יהודית, וכן את הכתיבה במרוקאית יהודית, הן במקור

והן בתרגומים הולמים לעברית.

3. הרשות – תאגיד . הרשות היא תאגיד.
4. הרשות – גוף מבוקר . הרשות היא גוף מבוקר כמשמעותו בסעיף 9(2) לחוק מבקר המדינה [נוסח משולב], התשי"ח-1958¹.
5. המועצה . לרשות תהיה מועצה של 21 חברים שימנה השר בהתייעצות עם נציגי המוסדות להשכלה גבוהה, ואלה חבריה :
- (1) נציג השר ;
- (2) שני נציגים מטעם הממשלה ;
- (3) שלושה נציגים של מוסדות מוכרים להשכלה גבוהה כמשמעותם בחוק המועצה להשכלה גבוהה, התשי"ח-1958² ;
- (4) נציג אחד של הסתדרות המורים ;
- (5) נציג אחד של ארגון המורים העל-יסודיים ;
- (6) שני נציגים של סופרים ויוצרים של ספרות מרוקאית יהודית ;
- (7) שני נציגים של אומנים ומלחינים העוסקים במוסיקה הקשורה לתרבות המרוקאית יהודית ;
- (8) שלושה נציגים של ארגונים של יהודים יוצאי מרוקו ;
- (9) שלושה נציגים של עמותות ומכונים העוסקים בתרבות המרוקאית יהודית והפצתה ;
- (10) נציג אחד של תאגיד השידור הישראלי ;
- (11) נציג אחד של האקדמיה ללשון העברית ;
- (12) נציג אחד מקרב הציבור .
6. יושב ראש המועצה . השר ימנה את יושב ראש המועצה ואת ממלא מקומו הקבוע מבין חברי המועצה.
7. תפקידי המועצה . תפקידי המועצה יהיו :
- (1) להתוות את קווי הפעולה של הרשות ;
- (2) לאשר את תקציב הרשות ;
- (3) לפקח על ביצוע המדיניות של הרשות ועל תוכניותיה.
8. הוועד המנהל . (א) המועצה תבחר מבין חבריה ועד מנהל של שבעה חברים.

¹ ס"ח התשי"ח, עמ' 92.

² ס"ח התשי"ח, עמ' 191.

- (ב) המועצה רשאית לאצול מסמכויותיה לוועד המנהל למעט הסמכתו לקבוע את המדיניות הכללית ולאשר את תקציב הרשות.
9. תקנון (א) הוועד המנהל יתקין, תוך שנה אחת מיום מינויו ולאחר היוועצות במועצה, את תקנון המועצה ובו יהיו, בין השאר, הוראות בדבר פעולות המועצה, הוועד המנהל, המנהל ושאר מוסדותיה, סמכויות המוסדות וחובותיהם, סדרי עבודתם ובכלל זה הוראות בדבר מניין חוקי, דרכי קביעת התקציב והבאת שינויים ותיקונים בתקנון, ככל שאלה לא נקבעו לפי חוק זה.
- (ב) התקנון וכל שינוי בו יובאו לאישור המועצה.
10. המנהל ותפקידיו (א) המועצה באישור השר תמנה מנהל כללי לרשות.
- (ב) המנהל ממונה על ביצוע תפקידי הרשות ויישום החלטות המועצה והוועד המנהל.
11. כהונת המנהל (א) תקופת כהונתו של המנהל תהיה ארבע שנים; המועצה, באישור השר, רשאית לשוב ולמנותו לתקופות נוספות.
- (ב) המנהל יחדל לכהן לפני תום תקופת כהונתו באחת מאלה:
- (1) הוא התפטר במסירת כתב התפטרות לשר וליושב ראש המועצה;
- (2) המועצה החליטה על הפסקת כהונתו ברוב של לפחות שני שלישים מכלל חבריה;
- (3) הוא הורשע או הוגש נגדו כתב אישום בשל עבירה שלדעת היועץ המשפטי לממשלה יש עמה קלון.
12. תקופת כהונה חברי המועצה יתמנו לשלוש שנים, ואפשר לשוב ולמנותם לתקופות נוספות.
13. פקיעת כהונה חבר המועצה יחדל לכהן לפני תום תקופת כהונתו באחת מאלה:
- (1) התפטר במסירת כתב התפטרות לשר;
- (2) הורשע בעבירה שלדעת היועץ המשפטי לממשלה יש עמה קלון;
- (3) חדל להיות עובד המשרד הממשלתי או עובד או חבר בגוף שאותו הוא מייצג במועצה;
- (4) לגבי נציג הציבור – אם נתמנה להיות עובד המדינה.
14. העברה מכהונה השר רשאי להעביר חבר מועצה מכהונתו לפני תום תקופת כהונתו אם נבצר ממנו דרך קבע למלא את תפקידו.
15. תוקף פעילות קיום המועצה והוועד המנהל, סמכויותיהם ותוקף החלטותיהם ופעולותיהם לא ייפגעו מחמת שנתפנה מקומו של חבר בהם, או מחמת ליקוי במינויו או בהמשך כהונתו.

- ניגוד עניינים 16. (א) חבר המועצה או הוועד המנהל יימנע מהשתתפות בדיון ומהצבעה בישיבות המועצה או הוועד המנהל אם הנושא הנדון עלול לגרום לו להימצא, במישרין או בעקיפין, במצב של ניגוד עניינים בין תפקידו כחבר המועצה או הוועד המנהל לבין עניין אישי שלו או לבין תפקיד אחר שלו; חבר המועצה או הוועד המנהל לא יטפל במסגרת תפקידו ברשות בנושא כאמור גם מחוץ לישיבות המועצה.
- (ב) נתברר לחבר המועצה או חבר הוועד המנהל כי הנושא הנדון עלול לגרום לו להימצא במצב של ניגוד עניינים כאמור בסעיף קטן (א) יודיע על כך ליושב ראש המועצה.
- (ג) בסעיף זה –
- ”עניין אישי” – לרבות עניין אישי של קרובו או עניין של גוף שחבר המועצה או חבר הוועד המנהל או קרובו מנהלים או עובדים אחראים בו, או עניין של גוף שיש להם בו חלק בהון המניות, בזכות לקבל רווחים, בזכות למנות מנהל או בזכות הצבעה;
- ”קרוב” – בן זוג, הורה, ילד, אח או אחות או אדם אחר הסמוך על שולחנו של חבר המועצה או חבר הוועד המנהל.
- תקציב וכספים 17. המנהל יכין בכל שנה, במועד שתקבע המועצה, הצעת תקציב שנתי; התקציב טעון אישור המועצה, השר ושר האוצר.
- איסור העברת נכסים 18. (א) הרשות לא תהא רשאית למכור או להעביר בדרך אחרת נכס שבבעלותה, למעט נכסים שפרטים לגביהם לרבות סוגם ושוויים נקבעו בתקנות, אלא באישור השר.
- (ב) הרשות לא תהא רשאית למשכן נכס שברשותה או להשכירו לתקופה העולה על עשר שנים, אלא באישור השר; שכירות המקנה זכות לחדשה או להאריכה וכן שכירות לתקופה נוספת שבצירופה לקודמות היו יחד עולות על עשר שנים – טעונה אישור כאמור בסעיף קטן זה.
- (ג) הרשות לא תיטול הלוואה העולה על סכום שקבע השר בתקנות, אלא באישור השר.
- דין וחשבון שנתי 19. המנהל יכין דין וחשבון שנתי על פעולות הרשות ויגישו לשר באישור המועצה.
- דין הרשות 20. דין הרשות כדין המדינה לעניין תשלום מסים, מס בולים, אגרות, ארנונות, היטלים ותשלומי חובה אחרים.
- אי-תלות 21. בתחום סמכויותיה לפי חוק זה ולפי התקנון, תהא הרשות בת חורין לכלכל את ענייניה.
- ביצוע ותקנות 22. השר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו.

ד ב ר י ה ס ב ר

השפה המרוקאית יהודית, או המוגרבית, היא שפה יהודית המדוברת בפי יהודי מרוקו ויוצאיה זה דורות רבים. לשון זו שונה מהערבית המרוקאית בהיותה כתובה באותיות עבריות, בתחביר וכן באוצר המילים שלה, המאופיין בשאילה מעברית, צרפתית, ספרדית, ערבית מדוברת ותמזיגית. במרוקאית היהודית משולבים ביטויים ומונחים רבים בשפה העברית. בשנים האחרונות החלו בישראל הדורות הצעירים של העדה המרוקאית ללמוד את השפה, להחיות אותה ולהפיץ אותה ברבים על מנת לשמור על התרבות המרוקאית.

רשות לאומית לתרבות ולשפה המרוקאית יהודית תבטיח את שימורה של מורשת חשובה זו על ידי תמיכה בתוכניות להפצת והוראת השפה והתרבות המרוקאית יהודית.

באמצעות הרשות, המורשת והשפה המרוקאית יהודית יהיו מעוגנות באופן רשמי ויזוהו כחלק בלתי נפרד מההיסטוריה של העם היהודי.

רשויות לאומיות דומות לשימורן של תרבות היידיש והלדינו הוקמו כבר בשנת 1996, וכעת הגיע גם תורה של התרבות והשפה המרוקאית יהודית.

הצעות חוק זהות הונחו על שולחן הכנסת העשרים וארבע על ידי חבר הכנסת מיכאל מרדכי ביטון וקבוצת חברי הכנסת (פ/24/3915) ועל שולחן הכנסת העשרים וחמש על ידי חבר הכנסת מיכאל מרדכי ביטון (פ/25/1380), על ידי חבר הכנסת אליהו רביבו (פ/25/2267), על ידי חבר הכנסת ארז מלול וקבוצת חברי הכנסת (פ/25/3231), על ידי חברת הכנסת נעמה לזימי (פ/25/4023) ועל ידי חבר הכנסת מאיר כהן (פ/25/4983).

הצעת החוק זהה לפ/25/4983 ולפיכך לא נבדקה מחדש על ידי הלשכה המשפטית של הכנסת.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים

והונחה על שולחן הכנסת ביום

כ"ט בשבט התשפ"ו (16.02.2026)